

ULUSLARARASI EKONOMİ POLİTİK - FİNAL

- Yerel ekonomiye darbe, ileri teknoloji gerektiren ürünlerde, yerel sektörün pazarlama ortamı bulması zorlaşır.
- -Kritik endüstri ürünlerinde yerel sanayinin gelişmesini engeller.
- -Kritik endüstri ürünlerini üretemeyen ülke dışarıya bağımlı olur.
- -Ülkeler arasında gelir dağılımında eşitsizliğe neden olur. ABD refah düzeyini arttırırken diğerinin refah düzeyi daima düşer.
- -Siyasi olarak olumsuz etki, siyasi nüfus sermayeye yönelik tehdit olursa home country, host country'e iç işlerine müdahale edebilir.
- -Diktatörlüklerin oluşması
- -Tekelleşme, rekabeti azaltıcı etki
- Rakip firma mal alamadığı için ayakta kalamıyor
- Host country'de çevre sorunlarının artması

SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEM

- -1989'dan itibaren Sovyetlerde çözümler olması ve 1991'de Sovyetlerin dağılmasıyla soğuk savaş sona erdi.
- -Kominizme karşı küresel kapitalizm kazandı.

2 VE 3 SAYFA YAZILMASI GEREKİYOR

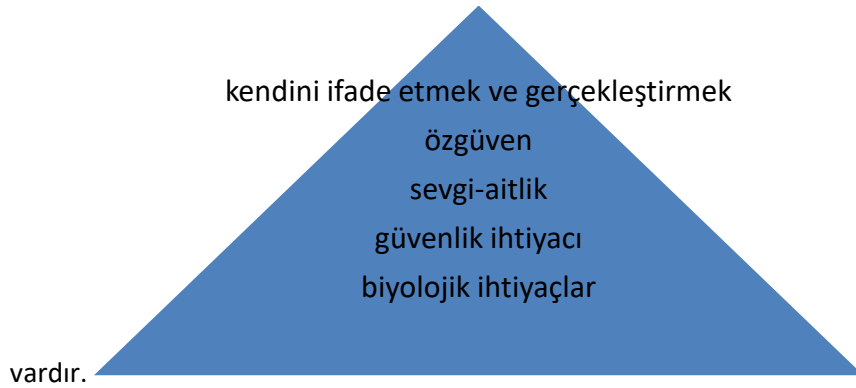
- **Kültürel Bağımlılık:** Antonie Gramsci
- Gramsci'nin kültür hegemonyası teorisine göre: Gelişmiş ülke, Gelişmekte olanın üzerinde belli bir kültür yaratarak kültürel emperyalizmle bağımlık kuruyor.
- Gelişmiş ülke kendi istediği şekilde bir elit yaratıyor ve bu elit aracılığıyla kültürü yaratarak etkiyi devam ettiriyor.
-
- **Beyin göçü:** Thomass, Weisskolf
- Gelişmekte ve az gelişmiş ülkelerdeki iyi, akıllı beyinler daha iyi yaşam beklentileriyle gelişmiş ülkeye doğru kaçır. Beyin göçü az gelişmişin gelişmesini engeller.
- *Soğuk savaş sonrası daha çok belirginleşen Kuzey-Güney çatışması sıcak çatışmaya dönmedi gergin çatışma şeklinde devam etti.
- -Gelir adaletsizliği şeklinde olan kuzey-güney çatışması sıcak savaşa dönebilir mi?
- **-Sosyal karşılaştırma:** Kişi kendini anlamak için, kendisini kendine benzeyen kişilerle karşılaştırır, onlarla rekabet eder.
- Güney kendi aralarında bile çok çatıştılar, örgütlenmediler. Güneyin örgütlenmesi, güçlenmemesi çatışma riskini düşürür.
- **Yapısal Şiddet: Johan Galtung**
- Ortada fiziksel çatışma olmasa da ekonomik ilişkilerin dizaynı bazı bölgelerin çok yüksek ekonominin, bazı bölgelerde de çok düşük ekonominin olması

- *Negatif Barış, pozitif barış ayrımı var
- *Negatif barışta çatışma yok
- *Pozitif barışta çatışmanın yanında yapısal şiddet de yok. Barışa ulaşırken amaç pozitif barışa ulaşmaktır.
- *Bazısı çok gelişmiş, bazısı hiç gelişmemiş ülkelerin olduğu yerde pozitif barıştan söz edilemez.
- *İletişim ve mobilitenin gelişmesiyle kuzey-güney çatışması arttı. Pozitif barış yok ama gerginlik var.

SOĞUK SAVAŞ SONRASINDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

- Gerçek ve algısal olan kaynaklar üzerinde çatışma riskinin artması
- Soğuk savaş sırasında devletlerin temel kaygısı güvenlikti. Soğuk savaştan sonra güvenlik kaygısı nedeniyle olan devletlerarası çatışmalar azaldı. Kamuoyu bilincinin artması örgütler vs. nedeniyle
- Kaynak daralması kısmen gerçekçi kısmen algısaldır
- Thomas Malthus: 1700 sonlarında insan nüfusu geometrik çoğalır ama kaynaklar asimetrik çoğalıyor. Bu zamanla arada farkın doğmasına ve kaynak daralmasına bununda çatışmayı getirmesine neden olur.
- İkamesi olmayan petrol, doğalgaz gibi kritik mallar ikamesi olmayan mallardır.
- Kritik kaynakların çatışma ihtimalini yaratma ihtimali daha yüksektir.
- Soğuk savaşın bitmesinden sonra Çin ve Hindistan'ın endüstrileşmesi ciddi petrol ihtiyacı doğurdu.
- Hazar'ın statüsü meselesi ortaya çıktı, Sovyetler dağılmadan önce Hazar Sovyetler ve İran arasında bir antlaşmayla bunlara aitti. SSCB'nin dağılmasıyla Hazar'a yeni devletlerin sınır olması paylaşım sorununu ortaya çıkardı. 2017'de sınırı olan devletler antlaşma yaparak Hazar' da 15 deniz milli münhasır egemenlik olarak kabul edildi. Bu ülkelerin burdaki petrolü çıkarmamalarına rağmen petrol fiyatlarının düşmesi algısal kaynakla açıklanır.
- Petrol 1900 başlarında İngiltere tarafından kullanılmaya başlandı. İlerleyen dönemlerde kritik hammadde oldu.
- 1973-1974 petrol krizinden sonra, OPEC'in kurulmasıyla petrol kritik bir madde oldu. Seven sisters ve diğer şirketlerin petrole hakimiyetini kurmak için OPEC örgütlenmesi oldu.
- 1973'ten sonraki Arap-İsrail savaşlarının petrol fiyatlarını 4 kat arttırması petrolü kritik bir kaynak yaptı.
- Şuan petrol en kritik çatışmalarının ve Orta doğu'nun çatışma bölgesi haline gelmesinin sebeplerinden biri
- Kaynak daralması geleceği tehdit eden en önemli sorunlardan birisi
- Thomas mutlak kaynak daralması; pasta paylaşımındaki sorunlar çatışmaya yol açar.
- Temel insan ihtiyaçları teorisi : Herkesin temel ihtiyaçları vardır

- Abraham Meslow 1950'lerin ortası 5 tür temel ihtiyaç vardır ve bunlar arasında bir hiyerarşi

- Temel ihtiyaçlar teorisi, Abraham Meslow'un bu yaklaşımından yola çıkarak geliştirdi.

Her insanın temel ihtiyaçları karşılanmazsa o insan ve insan topluluğu çatışmaya açık hale gelir buna göre daralan pasta çatışma getirir.

İhtiyaçlarımız mutlak mıdır göreceli midir?

Göreceli yoksunluk teorisi ; 1970 Ted Robert Gurr insanlar ne için isyan eder kitabında geliştirdi.

Beklenti ve kapasite arasındaki fark ölçeğinde insanlar çatışmaya gider. Aradaki fark büyüdükçe çatışma, isyan artar.

3 tür göreceli yoksunluk durumu var.

Şekil var

beklenti yükselttik kapasite sabit kalması çatışmaya neden

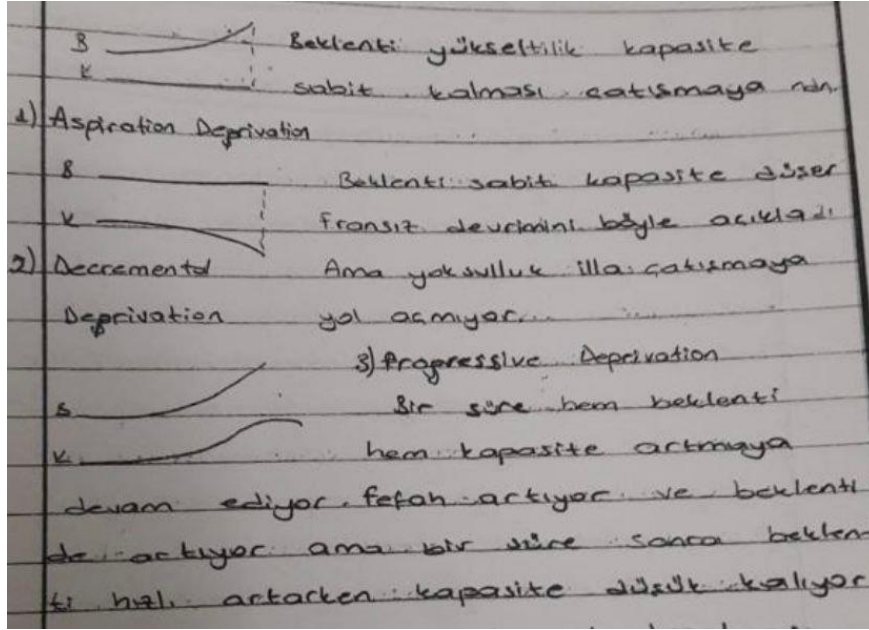
1. Aspiration Degrivation

Beklenti sabit kapasite düşer. Fransız devrimi böyle açıkladı

2. decremental degrivation Ama yoksulluk illa çatışmaya yol açmıyor.

3. Progressive Degrivation

Bir süre hem beklenti hem kapasite artmaya devam ediyor. Refah artıyor ve beklenti de artıyor ama bir süre sonra beklenti hızlı artarken kapasite düşük kalıyor.

Soğuk savaş sonrası kaynak daralması mutlak mı yoksa göreceli mi oldu?

Marksist teori, mutlak kaynak daralması yok kaynak dağılımında sıkıntı var diyor. Kuzey Güney çatışması asimetrik dağılıma neden oluyor.

NEGATİF SOSYAL KİMLİK TEORİSİ

Sosyal kimlik teorisi sosyal karşılaştırma teorisinden çıktı. 1950'lerde insanlar kendileri hakkında kanaata ulaşmak için kendilerini benzer başkasıyla karşılaştırırlar.

Günümüz dünyasında iletişim, ulaşım, modernize gelişti. Dünya'nın neresinde ne olup bittiğini toplumlar görür ve kendisini başka toplumlar ve ülkelerle karşılaştırırlar.

Toplumlar başka toplum kendilerinden fazla ilerlemişse negatif sosyal kimliğe neden olduğu için çatışmaya neden olur.

Bölgesel olarak göreceli veya mutlak yoksulluk değişebilir, beklentiler farklı

Yoksul ülkelerde göreceli yoksulluk anlam ifade etmez temel insan hakları teorisi ifade eder, gelişmiş ülkelerde zaten böyle bir sorun yoktur.

GLOBALLEŞME

- Soğuk savaştaki iki ayrı dünyanın tek bir dünyaya dönüşmesi, liberal demokrasi ve piyasa ekonomisinin dünyaya yayılması
- NATO genişlemesi eski doğu bloğu ülkelerinin katılması, AB'de aynı şekilde
- Amerikan merkezli çok uluslu şirketlerin yayılması

Globalleşme 2 temel tartışmayı doğurdu:

1. Tarihin sonu mu?
2. Medeniyetler çatışması mı?

- Piyasa ekonomisi ve liberal ekonomi tarihin sonu oldu diyor.
- Piyasa ekonomisi tarihin sonu alternatif bir ekonomik model geliştirilebilir mi?
- Planlı ekonomisi, alternatifti soğuk savaşta ama kominizmin çökmesiyle devam etmedi
- Soğuk savaş öncesi devletçi yaklaşım oldu iki savaş arası kısmi başarı gösterdi ama devam edemedi
- Soğuk savaşta sosyalist ekonomi oldu, başarılı olamadı şimdi ise bu iki yaklaşım marksizim ve devletçilik test edildi ve başarısız oldu. Piyasa ekonomisine bir alternatif olabilir mi? Piyasa ekonomisi kendisini mi modifiye eder?
- Medeniyetler arası çatışmalar oluyor mu?
- Ticari ilişkiler geliştikçe medeniyet geri planda kalıyor.
- Piyasa ekonomisi toplumları birbirine benzetiyor, gelenekler geri planda kalıyor piyasa ekonomisi alt kültürler oluşturuyor bu çatışmayı engelleyebilir.

SOĞUK SAVAŞ SONRASINDA BLOKLAŞMA

Globalleşme küresel kapitalist sisteminin dünya geneline yayılması, aktörlerin daha çok birbirleriyle alışveriş yapması, uluslararası ticaret önündeki engellerin kalkması gibi sonuç doğuracağı beklentisi olsa da büyük ticaret bloklarının ortaya çıktığı görüldü beklentiye ters düştü. Uluslararası ticaret önündeki engellerin kalktığı görüşü vardı ama bir çok büyük ve küçük bloklaşmalar ortaya çıktı. NAFTA, AB, CIS, Avrupa Asya Ekonomik Topluluğu gibi.

Blok içi ticaret blok dışı ticaretten daha fazla. Ticaret ayrımcılığı var
Dünya ticaret harcaması daralmaya düştü bu daralma kritik ürünlerdeyse ciddi sorunlar doğuruyor.
Gideren daralan ekonomik ticaret

Türkiye bu bloklardan birine girme eğiliminde, giremezse alternatif blok arama
Bloğa girmeme tek başına kalmasına neden olur. Ekonomik olarak beklenti

ULUSLARARASI EKONOMİK KRİZLER

- Uluslar arası ekonomik krizler soğuk savaş öncesinde de vardı ama kutup liderleri olaylara müdahale ederek krizlerin büyümesini önüyorlardı.
- *Soğuk savaş sonrası kutup liderleri olmadığından krizler belirginleşti.
- *Soğuk savaş sonrası belirsizlik oldu. Tahmin edilemeyen ciddi ekonomik krizler oluştu.
- *Krizleri okumak için 3 ideoloji kullanılır.
- Liberalizm: Piyasaya müdahale edildiği için krizler olur. Müdahaleler olmasa piyasa ekonomi kriz olmadan iyi işler.
- Devletçi: Liberallerin tam tersini savunur. Piyasa dinamiklerine bırakıldığı zaman krizler oluşur. Çünkü piyasa kendini dengeleyemez bu yüzden müdahale olmalıdır.
- Kara Perşembe günü hızla yükselen hisse senetlerinin aniden değerlerinin düşmesiyle kriz oluştu.
- Hisse senetlerinin düşmesi sermaye kaçıışı > İşsizlik > Kriz
- Ekonomisi en sağlam ülke Amerika da kriz çıkması ona bağlı olan ülkelere de zarar verdi.
- Krizin derinleşmesiyle 30'lu yıllarda ciddi ekonomik sorunlar oldu. Avrupa'da militarizmin yükselişi umutsuzluğun artması çıkış kapısı olarak Nazi partisinin seçilmesi bu durum 2. Dünya savaşının yaşanmasını daha erken tarihe aldı.

- Soğuk savaşta hegemonlar sorunlar krize dönüşmeden çözdü. Ama soğuk savaş sonrası bazı krizler oluştu:
- -90'ların ikinci yarısında Güney-Doğu Asya Krizi
- -99-2000 Arjantin krizi
- -1998 Rusya Federasyonu krizi
- -2008 Emlak kredisi krizi

1)-Güney Doğu Asya Krizi

90'ların başından itibaren uluslararası sermaye bu ülkelere aktı. Çünkü güneydoğu Asya ülkeleri stabil görünüyordular. Bu ülkelerde faiz oranları yüksekti.

-Güney Kore, Malezya, Singapur, Tayland, Tayvan

-Bu ülkeler batı piyasası ve siyasi modeli ile bütünleşmek, batılılaşmak isteyen ülkelerdi bu yüzden de tercih ediliyorlardı.

-hızlı büyüyorlardı. Büyüme %10-12 yakalamışlardı.

-90'ların İkinci yarısında büyümenin yavaşlaması sermayeyi ürküttü.

-sermaye doyma korkusuna kapıldı.

-Amerikan Merkez Bankası kademeli olarak faizin yükselmesi ile, Asya'da büyümenin azalması nedeniyle sermayenin Amerika'ya kaymasına neden oldu. Çünkü faizin yükselmesi daha fazla kar getirir.

-Sermayenin Amerika'ya kayması bu ülkelerde ciddi krizlere neden oldu. Ülkeler varlık sorunu yaşadı.

-ekonominin daralması işsizliğin neden oldu. Domino etkisi ile bu ülkelerde krizler yaşandı.

-ulusal paraların değeri düştü.

-1997'lerde IMF'nin devreye girmesi bazı tartışmalar getirdi.

-IMF hepsinin krizine yeter mi?

-IMF'nin müdahalesi iyi mi?

-egemenlik yetkisi ile bağdaşır mı?

-IMF'nin devlet üzerinde ego manya kurma amacı mı var?

-Bu ülkelerde ulusal paralar devalüe edilerek ihracat artırıldı. Böylece gelirin artmasıyla krizin derinleşmesi önendi. İhracatını yaptıkları ürünlerin bazılarının kritik madde olmasından dolayı kriz derinleşmedi.

1999 ARJANTİN KRİZİ

-Arjantin krizine devlet hızlı müdahale edemedi. Arjantin'in kritik malları üretmemesi ve ihracatını yapmaması burada krizin derinleşmesine engellenmemesine neden oldu.

-Arjantin krizi önlemek için bazı kurallar koydu:

- parayı dolara çevirmeyi yasakladı.
- dolar rezervi olanın ulusal paraya çevrilmesi
- paranın dışarı çıkmasının yasaklanması

-Bu önlemler krizi önleyemedi hala Arjantin toparlanamadı.

-Asya ülkeleri dünya piyasasına hitap eden mallar ürettikleri için bunlar da kriz derinleşmedi.

RUSYA KRİZİ

-SSCB yıkıldıktan sonra 4-5 yılda anca toparlanabildi.

-Rusya ihtiyaç duyduğu parayı sağlamak için 1997'de yüksek faizle hazine bonusu satmaya başladı.

-faiz günü geldiğinde yeniden borç olarak ekonomisinin iyi gitmesini sağladı.

-1997'de hazine bonusu faizleri ödenemez duruma geldi. Ruble dolar karşısında ciddi değer kaybetti.

-ulusal para birimlerinin dolar karşısında değer kaybetmesi yurtdışı alımlarını düşürür.

-Rusya'da ekonomik bozulmalarla rus mafyasının artması.

-99'da petrol fiyatlarının artması ve Siyasal istikrarın sağlanması ile kriz atlatıldı.

2008 EMLAK KREDİSİ KRİZİ

-Bankalar ev alımları olması için insanlara çok düşük faizle mortgage kredileri verdi. İnsanlar evin ipoteği karşılığında ciddi yüklü krediler aldılar. Taleplerin artması ev fiyatlarını artırtırdı.

-2008 yılı insanlar çektikleri krediyi ödeyemediler.

-bankalar krediler ödenmeyince çöktü. Ekonomi kötüleşti. Amerika ekonomisine bağımlı toplumlar krizden etkilendiler.

Krizler nasıl çözülür?

-zamanında ve doğru devlet müdahalesi ile çözülür.

-gelişmemiş ekonomiler gelişmekte iken müdahale olmalı gelişince ekonomi serbest bırakılmalı.

TÜRKİYE'DE YAŞANAN KRİZLER

1. Yapısal sorunların giderilememesi (kritik ürün üretememe nedeniyle dünya pazarına açılmama)
2. Siyasi hükümetlerde istikrarsızlık, tutarsız politikaların izlenmesi, zamanında doğru ve müdahalenin yapılamaması
3. Uluslararası ortam yanı başında yaşanan krizler

Genç Türkiye'nin kurulmasından sonra lozan'da halledilemeyen borçlar konusu:

- Türkiye borçlarının Türk parasıyla ödemesini ve Osmanlı'dan ayrılan diğer devletlerin de borcu ödemesini istiyorken karşı taraf borçların altınla ödenmesini ve Osmanlı'nın ardılı olan Türkiye'nin borçları tek başına ödemesini istiyordu.
- 1920 Türkiye'nin borçlarının ilk taksidini ödemesi içerde ciddi kaynak daralmasına neden olurken, ABD'nin yaşadığı krizin de Türkiye'yi vurması Türkiye'de krize neden oldu.
- Devlet müdahaleci ve planlı ekonomi ile çözmeye çalıştı. Durum yeni fabrikaların açılmasıyla iyileşti ama tam çözülemedi.
- 2. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi Türkiye'de yeni krizlere neden oldu. Ekonomi tekrar kötüleşti.
- 50'li yıllarda Türkiye'nin batıdan özellikle Fransa'dan borç almasıyla kısmi iyileşme sağlandı.
- Alınan borçların göre ödenememesi 50'lerin ikinci yarısında tekrar krize neden oldu.

1961-62 DEVÜLASYON

- 1973 ve 1980 petrol krizi, petrol fiyatlarının %100 üstünde zamlanmasına neden oldu. Bu sırada Türkiye ekonomisi kırılgan ve petrole bağımlıydı.
- Türkiye'de benzin ve tüp bulmada sıkıntılar yaşandı.
- İçerde siyasi istikrarsız ortam, hükümetlerin çok çabuk kurulup dağılması yabancı sermayenin kaçmasına neden oldu.
- Dışarıya kapalı ekonomi, ekonomik sorunlar en sonunda krize neden oldu.
- 1980 dünya pazarına açılma pazarın batı yapı mallarla dolmasını, tüketicinin alternatif mallar kullanmasını sağladı. Buda iç piyasanın gelişmemesi, yerli üreticinin üretememesine neden oldu. Yerli üretime darbe.
- 1994 Tansu Çiller zamanı. En büyük ekonomik kriz yaşandı.
- Finansal kriz sığ ekonomiyi gösterir.
- yabancı sermayeyi çekmek için faiz yükseltildi-> faizin yükselmesi enflasyonun yükselmesine neden oldu. 2001 anayasa kitapçığının fırlatılması İçerde istikrarsızlık olması yabancı sermayenin hızla kaçmasına neden oldu. Buda krize neden oldu. 2008 yılında Amerika'daki kriz ekonomik daralmaya neden oldu.
- TL'nin Ciddi değer kaybetmesi dolar karşısında toparlanma eğilimi var ama hala kırılgan yapıda çünkü kritik madde üretmiyoruz.
- Türkiye İçerde istikrar var ve faiz oranları yüksek bu yüzden sermaye çekilir.

Uluslararası ortam:

- Suriye krizi ve Arap baharı Türkiye sorun getirdi.
- uluslararası ekonomik kriz hangi bakış açısıyla açıklanır?
- Doğru zamanda doğru müdahale gereklidir. Piyasa zaman zaman müdahaleye ihtiyaç duyar. Piyasa bazen istenmeyen sonuçlar doğurur. Kriz anında devlet müdahalesi olmazsa piyasa kendi kendine dengeyi bulamaz. Faizler yükselterek devlet kriz çözer. Tamamen devlet müdahalesi olması çok verimli olmadı. ÇHC Maa sosyalist sistemin devam ettirirken işleyiş kapitalist oldu.

Karma ekonomi modeli: kırılma anlarında devlet müdahalesi olur.

KRİZLERİN SONUÇLARI

- krizler ekonomik daralmaya, ekonomik daralma satın alma gücünün düşmesine Buda temel ihtiyaçların karşılanmamasına neden olur. Temel insan hakları teorisine göre insanın temel ihtiyaçlarının karşılanmaması çatışmaya neden olur.
 - krizlerin atlatılamaması insanların farklı beklentilere girmesine neden olur. İnsanlar bu ihtiyaçlarını karşılayacakları yerlere göç etme eğilimine girerler. Göçler başlı başına bir sorun kaynağıdır. Kaynak dağılımında pastanın daralmasına bu da çatışmaya neden olur.
 - ekonomik krize yönelik göç sorunu ise yasadışı marketlere neden olur.
 - krizler ciddi bağımlılık ilişkisi beraberinde getirir. Gelişmiş ülkelere bağımlılık arttırır. Krizler kurdaki negatif dalgalanmalar sonucu bağımlılık getirir. Gelişmekte olan ülkeler daha çok hammadde ve yan sanayi ihraç ettiği için ekonomik krizlerde yatırımların azalmasına neden olur.
 - krizler psikolojik etkiler yaratır insanların kötü hissetmesine neden olur.
 - siyasal sonuçlar doğurur. İnsanların demokrasi inancı azalır. Radikal arayışlar içine girer.
- Marx'a göre sosyalist devrim sanayi ülkesi İngiltere'de olacaktı ama devrim tarım toplumu Rusya'da oldu. Çarlık Rusya da kötü ekonomi koşulları, açlıkla bozulan zamanlar ideolojilerin halka umut vermesine ve Bolşevik devrimine neden oldu.

YASADIŞI MARKET / KARA BORSA

Yasadışı market, soğuk savaş sonrası ortaya çıkan bir durum değil daha önce de vardı. Soğuk savaş döneminde blokların liderlerinin etkisinin olduğu dönemdi. Her şey kutup lideri bilgisiyle geliyordu. Soğuk savaş sonrası kutup liderlerinin olmaması her şeyin piyasa dinamiklerine bırakılması soğuk savaş sonrası dönemde karaborsacılığın belirginleşmesine neden oldu.

1. Yasaklanmış ürünlerin ticareti
2. Yasaklanmamış olmakla birlikte kayıt dışı olan ticaret

→ Yasaklanmış Ürünlerin Ticareti

Uyuşturucu madde:

Üretimi ve el değiştirmesi kanunen yasak olan ürün. Ama yine de bu ürüne talep vardır. Her talep kendi arzını oluşturur.

Göç etmiş, belli bir işi olmayan, eğitim seviyesi düşük, hayattan beklentisi olmayan insanlar tarafından uyuşturucu madde arzı sağlanır.

Çok riskli ticaretinin olması nedeniyle çok gelir sağlaması arzına neden olur. Hayattan beklentisi olmayan insanlar bu riski çok para için göze alabilir.

Bazı devletler uyuşturucu ticaretinden illegal gelir sağlarlar.

1990-2000 yıllarında Afganistan'da devletin çöktüğü, otoritenin olmadığı zamanlarda uyuşturucu ticareti yaygındı. Genelde otoritenin olmadığı veya zayıf olduğu yerlerde uyuşturucu teminatı sağlanır.

1960-1970 yıllarında uyuşturucu madde ürettiğine yönelik kötü ünü oldu. (kimin olduğu yazmıyor)

Uluslararası kuruluşlar önlemeye çalışırlar. Örneğin INTERPOL (Uluslararası Polis Teşkilatı) ama başarılı olamazlar.

Organ Ticareti:

İnsanların kaçırılarak organlarının zorla alınması. Öldürülmesi.

10 sene önce daha çok yaygındı. Uyuşturucuya göre daha sınırlıdır, çünkü insani vicdan herkesin bu işi yapmasına izin vermez. Ama hala daha vardır.

Türü Tükenmekte Olan Hayvan ve Bitkilerin Pazarlanması:

Kutup ayısı, panda, koala gibi türü tükenmekte olan hayvanların satılması yasak olmasına rağmen yasadışı satılması

→ Yasaklanmamış Olmakla Birlikte Kayıt Dışı Ticaret

Türü tükenmeyen hayvanların organlarından yasadışı yarar sağlamak. Örneğin hayvanların derilerinden kürk yapılması, kıyafet yapılması, fillerin dişlerinin eşya yapımında kullanılması

Tarihi Eserler:

İzinsiz kazıların yapılması, izinli kazıda bulunan şeylerin yüksek fiyatlara satılması

Silah Üretimi:

Lisanssız silah üretilmesi, kritik silahların illegal üretimi

İlaç Üretimi:

Kullanılması sıkı kurallara bağlı tutulan ilaçların üretilmesi

Alkol ve Sigaraya Yönelik Yasadışı Marketler:

Sigara ve alkolün yasak olduğu ülkelerde illegal satılması

Daha ucuza illegal alkol, sigara satışının yapılması

Kopya Hakkı:

Film, müzik, kitapların orijinalinden kopyalanması. Devlete kayıptır. Eseri üretenin motivasyonu düşer. Eser üretmemesine neden olur. Etkili yasalarla önüne geçilmeli.

Ev Kiraları:

Kira sözleşmesi olmadan gayri resmi yollarla ev kiralama. Örneğin aileye ait evin bir odasını kayıt dışı kiralama. Vergiden kaçırmaya neden olur. Muhatap devletin ekonomisini düşürür.

İnsan Pazarlama (Human Trafficking):

Modern kölelik denebilir. İnsanlara iş vadederek kandırma. Başka işlerde zorla çalıştırma. Pasaportlarına el koyma. İnsan pazarlama.

Dolandırıcılık:

Olmayan bir sorunu var olarak göstererek çözeceğini vadetmek. Gelişen internet sektörü nedeniyle bunu önlemek zorlaştı.

→ Uluslararası toplum sorunlarla ilgili ne yapabilir?

Soğuk savaş sonrasında her şey piyasa dinamiklerine terk edildiği için talep varsa arz da oluşur. Örgütlenme düzeyini arttırarak sorunun önüne geçilebilir.

Devletler ulusal ve uluslararası düzeyde daha duyarlı davranabilirler. Etkin yaralar çıkarabilirler. Ama bunlara rağmen sorun giderilmede çok da çözüm sağlanmaz.

Uluslararası ekonomi politik

Çok uluslu şirketler yorumlaması:

-Köprü işlevi görüyor denilebilir. (Doğuya batıyı batıya doğuyu tanıtıyor)

-Spillover efekti Dallanma etkisi yaratabilir.

Dal fabrikalar: örneğin, yedek parça üreten filmi ortaya çıkar, yaratıcılar olabilir. Bu büyür, dallanır.

-Eksiler:

1. Bağımlılık yarattığı yönünde bir itiraz. Gelişmiş ülkelere karşı ciddi bir bağımlılık var. Ekonomi gelişmiyor, siyasi olarak gelişmişlere bağımlılık söz konusu, demokrasinin önünde de engel, ekonomik canlanmayı sağlamak yerine de fabrikalar (kısır üretim) yapanlara neden oldu. Bu nedenle ekonomiyi geri götürdüğü ve kültürel yozlaşmayı tetiklediği söylenir.

(Kültürel yozlaşma: En belirgin İslam coğrafyasına. Özellikle dilde yozlaşma)

Kuzey-Güney sorunu neden var?

Gelişmiş zengin, gelişmemiş fakir ülkeler ayrımıdır. Kabaca kuzey zengin, güney fakir, istisnalar hariç.

-Arn, Litvanya, Letonya vb. Kuzeyde fakat gelişmemiş ama yine de çok kötü değil.

Güneyde de aynı şekilde. Bu kaba ve doğru bir ayrımdır. **Neden böyle bir ayrım var?** (asıl önemli olan soru budur)

Cevaplar: bağımlılık, sömürü, yapısalci teori

-hepsi güney ülkelerinin kuzey tarafından sistematik olarak sömürüldüğü için böyle olduğunu savunuyor.

-Görüşün orijinali Marksizm, neomarksizm, temelde sistematik bir sömürüdür.

-Liberaller bu ülkelerin disiplinist, kötü yönetime sahip olduğunu düşünüyorlar ve yönetim piyasa dinamiklerini işletemediği için ve adapte olamadığı için ve katı kurallar olduğu için (din) bu şekilde.

-Kısaca ve kabaca modern olmadıkları için böyle ve bu kuzeyin suçu değil.

-Coğrafya, gelenek-görenek, kültür yönetimlerin kesinlikle etkisi var. Örneğin TR'de 70'ler ve 80'ler kıyaslaması. Ekonomi ciddi kapalı, 80'lerde .. döneminde Özal bir karar alıp, liberal görüşe inandı. Yabancı sermaye*

Sosyal Karşılaştırma Teorisi:

Kişiler kendilerini benzerleriyle kıyaslarlar. (Benzer başkasıdır -kilit nokta-) Başarı ölçütü içindir bu kıyaslama.

Toplumlar da insanlar gibi birbirlerini diğer toplumlarla kıyaslar. Onlar üstün biz neden zayıfız? (Sorulan soru budur)

Azgelişmişlik artık saklı kalabilen bir durum değildir. Gelişmemişler, gelişmişlerin sahip olduklarını istiyorlar. Ulaşamayınca da çatışma çıkıyor. Fakat bu fiziksel bir çatışma değildir. İleri de fiziksel olmayacağı anlamına gelmez. Bu çatışma gelişmiş ülkelerde de var.

1964'teki örgütlenme. UNCTAD(BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı, G-77) hala devam etmektedir. İlk 77'ler grubu. 77 tane gelişmekte olan ülke böyle bir örgütlenmede bulundu. Sonrasında sayı arttı. Fonksiyonel olamadı tam anlamıyla. Gelişmiş toplumlardan sermaye, teknoloji transferi istediler. Kalkınma hakları bunlardan çıktı. (4.kuşak haklar ortaya çıkmıştır.)

Kalkınma olmayan yerlerde yoksulluk olur. Kalkınma insanlık adına bir haktır.

1981 Paris kuzey-güney zirvesi yapıldı. Bağlantısızlar da bunu sık sık dile getirmiştir. Hala sorun devam etmektedir. Soğuk Savaş'tan sonra iyice belirginleşti. (Doğu-Batı bitti)*

Soğuk Savaş'tan Sonra Ekonomi Politik:

SS bitince Uluslararası sistemde önemli bir değişiklik meydana getirdi. ABD'nin ekonomik ve siyasi model, dünya modeli haline geldi.

1. Piyasa ekonomiyeye, liberal demokrasiye geçiş başladı.
2. İkincisinin dünyada yayılması. Komünizm siyasi model olma özelliğini kaybetti. Liberaller bu gelişmeyi olumlu olmasa da (herkes kazanır).

Piyasa ekonomisinin ciddi sorunları ortaya çıkmaya başladı. Bunlar neler?

- 1) Büyük ticaret bloklarının ortaya çıkması
- 2) Yüksek teknoloji rekabetinin ortaya çıkması/ belirgin hale gelmesi.
- 3) Tahmin edilemeyen ekonomik krizler
- 4) Kuzey – Güney çatışmasının derinleşmesi
- 5) Daralan 'enerji' kaynakları ve su (içme suyu ve tarım) üzerine rekabetin artması (çatışma içeren rekabet)

Bütün olarak bu maddeler 'Kapitalizmin günahları' olarak adlandırılır.

- A. Uluslararası ticaret gelişirse engeller ortadan kalkar, müdahale olmamalı (ulusal görüş) Büyük ticaret blokları ortaya çıktı.

Büyük ticaret blokları:

Örneğin;

- NAFTA

- BAT → SSCB dağıldıktan sonra

- AB

- APEC (Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği, 1989 Avustralya'da kuruldu) gibi..

Bu gruplar arasında ticari ilişkiler de oluyor fakat her blok kendi içinde daha önemli ilişkilerde. Dünyanın oligopol piyasasını yansıtıyor. (Ya onlara üye olacaksın ya da yalnız kalacaksın, genel politika bu. Kabaca, ayrımcılık.)

- B. Mikroelektronik ve askeri ürünlerde kendini gösterir. Hemen hemen tüm entegrasyonlar öncelikli konumda olmak istiyorlar. Öncelikliyse bunu korumaya çalışıyorlar. (Samsung - Apple. Çok fazla var fakat önde olan bunlar. Piyasayı parsellemiş birkaç firma var.)

Askeri anlamda ileri ülkeler bunu arkalarına alarak dünyada söz sahibi olup, söz hakkına sahip oluyorlar. Yani kabaca söz geçirebiliyorlar. Diğer ülkeler de ses çıkaramıyor. (K.Kore. Neden nükleer silah üretiyor kötü durumdayken? Söz sahibi olmak için. Bugün ABD ne derse o oluyor ve diğerleri kabul etmek zorunda kalıyor. Ne kadar ses çıkarılırsa çıkarılsın sonucu kabulleniş oluyor.)

- C. Türkiye’de 1994’te, 2001’de büyük krizler ortaya çıktı. (70’ler ve 80’ler sürekli kriz) İktisadi anlamda krizler (2008’de de var). Hala etkileri devam etmektedir. Arz/talep örtüşmeyince kriz ortaya çıkıyor.

Türkiye’de son dönemlerde bunun nedeni kredi kartları olabilir. Gelir ve harcama arasında oran kurulamıyor ve arz-talep gerçek oranda tutunamıyor. Bu yüzden kriz çıkması da çok olağan.

Kriz durumunda ne oluyor?

- 1) Ciddi bir gelir kaybı, yavaş yavaş ihtiyaç yoksunluğu
- 2) Kriz, göçlere neden oluyor. O da ayrı bir sıkıntı
- 3) Devlet gelir ekonomisini korur, uluslararası ticareti engellemeye çalışır

- Devlet otoriterleşmeye doğru bir eğilim gösterir, bu da sakıncalı bir durumdur.

- Soğuk Savaş döneminde de bu olabilirdi ama kontrollü bir dönemdi. (kutup liderleri)

- D. Piyasa ekonomisinin genişlemesiyle her yer biraz daha gelişmiştir fakat Batılı ülkeler daha fazla gelişti. Uçurum belirgin hale geldi. Sıcak çatışma yaşanmadı ama tablo gelecekte pek de iyi görünmüyor denebilir.

- E. Daralan kaynaklar meselesi geniş düşünülebilir. (Yiyecek olan her şey olabilir) Thomas Malthus 1800’lerin başında bir siyaset bilimcidir. Nüfus üzerine makalesi ‘on population’ , insan ırkı geometrik artıyor, kaynaklar aritmetik olarak artıyor. (ikisi arasında ister istemez uçurum gerçekleşecek ve bu durum çatışmaya neden olacak)

- Belki hala ciddi bir daralma yok fakat 300 sene sonra ne olur belirsiz. Nüfus artışı bu şekilde devam ederse 10.000 sene sonrasını düşünmek ürkütücü.

- Yavaş yavaş kaynak daralması yaşanmaya başladı. (Organik yiyeceklere ulaşmak zorlaştı. Kırmızı et. Artık bunlara ulaşamama sorunu yaşıyoruz. Tarım alanları daralıyor, insanlar bu sektöre girmek istemiyor. Enerji üzerine de pahalılık yaşanıyor. Akaryakıt, faturalar vs.)

- Su meselesi, içme suyu ve tarımda kullanılan su. Ciddi bir sorun haline gelmeye başlıyor. Arap Baharı’ndan önce Türkiye ve Suriye arasında yaşanan en büyük sorun su idi. Şu an gündem değişti. Fakat hala bu sorun devam eder. (Önce su, sonra Hatay, sonra PKK destek sorunu)

Ekonomik krizleri birtakım göstergelere rağmen öngöremiyoruz. Fakat bazı doğal afetler sonucunda yaşanması da mümkün. (Büyük deprem(üzerinde en çok hemfikir olunan) vs.)

Say Kanunu → Her arz kendi talebini yaratır.

Gerçekte yaratmaz, çoğu zaman bu denge sağlanmaz. Bankacılık sektörünün gelişimi, krediler vs. bu hareketliliği çok fazla arttırır. Arz talebi yaratmaz. Çok ciddi dengesizlikler mevcuttur piyasada. Denge daha da bozulmuştur.

2008’de Mortgage krizine bakıldığında, şişirilmiş emlak sektörünün olduğunu, fiyatların tutarsız olduğunu gördük. İnsanlar kredilerini ödeyemeyince kriz meydana gelmiştir. Arzla talep dengelenmeyince krizlerin yaşandığını görüyoruz. İşte bu dengesizliği öngöremiyoruz.

Soğuk Savaş sonrası dönemde Türkiye’de de krizler patlak vermiştir. Özellikle Tansu Çiller döneminde.

2001-2002 dönemi yine bir kriz dönemidir. Anayasanın fırlatılma meselesi. Bu görünen nedendir. Temel nedenler farklıdır.

Ufak tefek krizler devam etti. 2008 en belirgin kriz dönemidir.

Soğuk savaş sonrası kontrol edemediğimiz olay : KRİZLERDİR.

En önce alım gücü düşmektedir.

İnsanlar temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor ve çatışmaya meyilli hale geliyor. Bunun sonucu olarak Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi ortaya çıkıyor.

- Krizler göçü tetikler. Krizin sınırlı ölçekle yaşandığı yerlere göç başlar ki göç başlı başına ciddi bir problemdir.

En basitiyle Suriye’den gelenlere bakabiliriz. Devlet müdahalesiyle beraber gelişir krizler.

Devletin müdahalesi ulusal ekonomiyi koruyucu boyuttadır. Ve uluslararası ticaret gelişmeye başlar.

Ülkeler arası mal ve hizmet değişimi barışçıl yollarla yapılamazsa savaşı bile tetikleyebilir, uzunca bir vadede.

Kaynak sıkıntısı yaşanıyor. Organik yiyeceklere ulaşım gittikçe zorlaşıyor. Sağlıklı beslenme konusunda bile gün geçtikçe sıkıntı çekiyoruz. Gıdadaki daralma gözle görülür şekildedir. Petrol, doğalgaz, temiz içme suyu ve gıda konusunda ulaşım zorlaşıp daralmıştır.

